УДК 375.808.4

ДО ПИТАННЯ АСПЕКТІВ АНАЛІЗУ ОБРАЗІВ-ПЕРСОНАЖІВ ЛІТЕРАТУРНИХ ТВОРІВ ІСТОРИЧНОЇ ТЕМАТИКИ

Гриневич В.Й., к. пед. н., доцент

Глухівський національний педагогічний університет ім. О.Довженка

Статтю присвячено питанню формування в майбутніх учителів-словесників умінь аналізувати образи-персонажі літературних творів історичної тематики. Акцентується увага на загальнолюдському та національному аспектах аналізу, подаються варіанти творчих завдань та робіт для їх реалізації у навчальному процесі ВНПЗ.

Ключові слова: історичний художній образ-персонаж, історичний роман, формування умінь аналізувати, національний, загальнолюдський аспекти, система цінностей української духовності, професійна підготовка.

Гриневич В.Й. К ВОПРОСУ АСПЕКТОВ АНАЛИЗА ОБРАЗОВ-ПЕРСОНАЖЕЙ ЛИТЕРАТУРНЫХ ПРОИЗВЕДЕНИЙ ИСТОРИЧЕСКОЙ ТЕМАТИКИ / Глуховский национальный педагогический университет им. А.Довженко, Украина.

Стаття посвящена вопросу формирования у будущих учителей-словесников умений анализировать образы-персонажи литературных произведений исторической тематики. Акцентируется внимание на общечеловеческом и национальном аспектах анализа, наводятся варианты творческих заданий и работ для их реализации в учебном процессе ВУПЗ.

Ключевые слова: исторический художественный образ-персонаж, исторический роман, формирование умений анализировать, национальный, общечеловеческий аспекты, система ценностей украинской морали, профессиональная подготовка.

Hrynevych V.Y. TO THE QUESTION ASPECTS OF ANALYSIS OF IMAGE-PERSONAGE IN LITERARY PRODUCTS FOR THE HISTORY THEMES / Gluhivs'ky A.Dovzhenko national pedagogical university, Ukraine.

The article is devoted to the problem of future language teachers' forming the skills of analysis the characters of literature compositions on the historical theme. The author concentrates the attention on the national aspect of analysis, variants of creative tasks and works for their realization in higher educational establishments are given.

Key words: historical literary type-character, historical novel, skills forming to analyse, national, humanitarian aspects, values of Ukrainian morality, professional training.

З удосконаленням професійної підготовки педагогічних кадрів у сучасних умовах розвитку нашого суспільства, модернізацією всієї системи освіти України, визначених "Національною доктриною розвитку освіти", пов'язана робота, спрямована на удосконалення навчального процесу, пошук методів навчання, орієнтованих на формування творчої особистості майбутнього вчителя, його умінь та навичок самостійно здобувати знання для свого особистого професійного, інтелектуального й культурного зростання, на оволодіння творчістю відповідної фахової діяльності в умовах упровадження інноваційних освітніх технологій.

У системі професійної підготовки вчителів української мови та літератури одне з чільних місць посідає курс української літератури, основне завдання якого полягає в забезпеченні фахової підготовки майбутнього вчителя, підвищенні сучасного рівня його теоретичних літературних знань та ґрунтовних практичних умінь і навичок, вироблення творчих якостей і високої професійної майстерності. Особлива роль у цьому процесі відводиться творам історичної тематики. Незаперечним є той факт, що в процесі роботи над такими творами та їхніми образами-персонажами потрібне керівництво вчителя, а для цього необхідна відповідна підготовка майбутнього педагога-словесника.

Різні методичні аспекти викладання літератури в школі з досліджуваної проблеми розглядали М.Бандура, Т.Бугайко, Ф.Бугайко, О.Богданова, М.Кудряшов, О.Мазуркевич, В.Неділько, Є.Пасічник та інші. Творчі пошуки Н.Волошиної, Н.Молдавської, Б.Степанишина, Н.Сафонової, З.Шевченко, Л.Симакової та інших науковців дають можливість збагнути роль образних засобів, асоціацій, втілених в образи узагальнень, рис характеру образів-персонажів, своєрідного соціуму, в якому вони живуть і діють.

Більшість методичних досліджень із проблеми аналізу образу-персонажа використовуються в загальноосвітній школі, у роботі вже працюючого вчителя. Так, Є.Пасічник відзначав, що вчителі під час аналізу творів різних літературних жанрів часто практикують одноманітні форми та методичні прийоми, одну й ту ж схему аналізу образу-персонажа: змалювання письменником зовнішності персонажа; зображення його вчинків, відтворення його думок і почуттів; показ ставлення його до інших персонажів; розкриття характеру за допомогою різних прийомів (пейзажі, описи речей, мовна характеристика тощо); ставлення автора до свого героя; типовість образу, його пізнавальне і виховне значення. Методист наголошував на тому, що не слід під час вивчення образів-персонажів дотримуватися лише цієї схеми, щоб не перетворювати її у шаблон, який сковує можливості вчителя та учнів.

Розв'язання порушеної проблеми забезпечить не тільки якісне накопичення майбутніми філологами знань про життя і діяльність історичних постатей, через які, власне, письменник розкриває зміст твору, а й сприятиме розумінню ними конкретного художнього образу-персонажа, його національної свідомості та самосвідомості, світоглядних національних позицій, дозволить реалізувати виховні потенції образів-персонажів, а також забезпечить формування професійних навичок вироблення відповідних якостей у школярів загальноосвітньої школи за умови педагогічної та методичної компетентності, ерудиції і професіоналізму, національної визначеності, живого літературного слова педагога.

Невирішеність порушеної проблеми в навчальних програмах вищих педагогічних закладів, методичних посібниках, літературознавчих, психолого-педагогічних та методичних доробках вітчизняних учених, недостатня методична підготовка вчителів до аналізу образів-персонажів літературних творів на історичну тему, зумовлюють актуальність цієї статті.

Успішне розв'язання проблеми формування у студентів вищих навчальних закладів (далі ВНЗ) умінь аналізувати образи-персонажі літературних творів на історичну тематику – це не тільки суто методична технологія, як часто намагаються її показати в методичних дослідженнях. Оволодіння цими вміннями - це і процес збагачення студентської молоді знаннями, і формування її наукового світогляду, компетентності, ерудиції, професіоналізму, національної самосвідомості. Спираємося на думку методиста Б.Степанишина про те, що вміння не виникають на порожньому місці, їх можна сформувати лише на основі знань, які є фундаментом виникнення вмінь.

Історичний образ-персонаж – це відображення письменником об'єктивного світу в реальній особистості на конкретному проміжку розвитку людської історії, яка поєднує в собі національну і загальнолюдську основу, втілює культуру, духовні цінності, норми життєдіяльності, розум, світоглядну позицію, характер, свідомість та інші компоненти духовної діяльності. Історичний образ-персонаж, як правило, функціонує всередині певної національної культури, відображає актуальні питання життя своєї країни, свою національну дійсність. Він зорієнтований на етнопсихологію, ментальність, духовність, ідеали та вдачу народу, має національні особливості, успадковує національні звичаї та традиції.

Відтак, формування умінь аналізу образів-персонажів літературних творів історичної тематики слід пов'язувати з такими двома важливими аспектами духовного виміру, як національний і загальнолюдський. Національний аспект передбачає формування умінь визначати ментальні риси образу-персонажа, тобто такі, які притаманні йому як представникові певної нації чи народу. Він дає можливість уникнути схематизму, абстрактності, однобічності в трактуванні самого образу-персонажу, у формуванні умінь його аналізу.

Загальнолюдський аспект у виробленні умінь аналізу образів-персонажів літературних творів історичної тематики передбачає вміння визначити загальнолюдські, надкласові за своєю суттю, риси історичного образу-персонажа, особливості конкретно-історичного, соціально-характерного, що переростає межі своєї епохи, набуває загальнолюдських рис, є усталеними, вічними властивостями людської натури.

Об'єднувальною для обох аспектів духовного виміру історичного образу персонажа є сфера його морально-етичного світу, рівень сформованості його національної свідомості та самосвідомості, загальнолюдських норм життєдіяльності.

Орієнтуючись на згадані аспекти формування умінь аналізу, в своїй практичній роботі ми акцентуємо увагу на комплексі творчих, дослідницьких та проблемних завдань, які дають змогу з'ясувати національну характеристику образу-персонажа, визначити ті цінності української духовності, носіями яких є образ-персонаж, знайти контактні точки між українським виховним ідеалом, еталоном народної моралі, загальнолюдськими нормами життєдіяльності та історичним образом-персонажем.

Сучасна педагогічна теорія акцентує увагу на такій системі цінностей української духовності: цілісність і гармонійність особистості; віра, надія, любов до всього батьківського і материнського, свого родоводу, повага до загальнолюдських здобутків; єдність істини, добра і краси; ненависть до ворогів рідної землі; прагнення та уміння долати перешкоди; волелюбність; любов до рідної землі, природи, до свого народу; вимогливість до себе та людей; прагнення до досконалості; гармонійність тіла, душі та розуму; прагнення проникнути в таємниці буття; працелюбність та працьовитість; братерство, доброта, щиросердя, людяність, героїзм, миролюбність; жертовність, честь і обов'язок; порядність, гідність і гордість; прагнення до високих ідеалів; ніжність та ліризм; кмітливість та дотепність; гостинність, правдивість, вірність у дружбі та коханні; любов до рідної мови; батьківська турбота про дітей; благородство, вдячність, глибоке почуття патріотизму [4, 5, 6]. Після з'ясування поняття "система цінностей української духовності" майбутнім філологам можна запропонувати такі завдання і запитання творчого плану:

1. Носієм яких цінностей української духовності є історичний образ-персонаж? Проілюструйте це цитатами або фрагментами твору.

2. Чи властиві образу-персонажу прояви бездуховності? Які вони? Доведіть прикладами, взятими з художнього твору.

3. Які духовні цінності вважаєте кардинальними в образі-персонажі?

4. Чи сумісні ці духовні цінності з діями та вчинками образу-персонажа?

5. Напишіть реферат "Образ-персонаж – носій духовних цінностей українського народу".

6. Які ефективні шляхи та методи формування української національної духовності можна використати в практичній роботі сьогодення, орієнтуючись на конкретний історичний образ-персонаж як носія цінностей української духовності?

Творча робота може бути пов'язана і з окремими компонентами системи цінностей української духовності. Майбутнім філологам ми пропонуємо, наприклад, такі завдання:

Написати мікротвори: "Любов до рідної землі, природи, до свого народу, до рідної мови в образі-персонажі", "Образ-персонаж - носій глибоких патріотичних почуттів", "Доброта і творення добра людям в образі-персонажі", "Гуманність, щиросердя, милосердя, відповідальність перед людьми в образі-персонажі" тощо.

Оскільки література та її образи є художнім дослідженням письменником душі у процесі вироблення вмінь аналізу образів-персонажів, варто зосереджувати особливу увагу на формування вмінь проникати у внутрішній світ образів-персонажів. З огляду на це, на нашу думку, вагоме значення має встановлення шляхом порівняння своєрідних контактних перетинів: виховний ідеал українського народу – образ-персонаж; еталон народної моралі – образ-персонаж; національна свідомість та самосвідомість – образ-персонаж.

Ідеал – це першообраз, взірець досконалості, кінцева вершина, мета людських устремлінь, до якої прагнуть люди і яка керує їхньою діяльністю, це еталон взірцевої особистості, зразок людської поведінки і стосунків між людьми, що виходять із розуміння мети життя. Український ідеал цілком самобутній, бо зародився, виріс і зміцнів на власному національному ґрунті, на засадах української народності, творчо ввібравши в себе провідні елементи християнства та загальнолюдські вартості. Ідеальною сферою особистості українця, яка втілена впродовж тисячоліть, є працьовитість, побожне ставлення до природи, землі – годувальниці й хліба, повага до старших і пращурів, витривалість, відвага, чесність, правдивість, добро, світло, правда, розум, краса, захист Вітчизни, воля і щастя народу, шляхетність, людська та національна гідність, гармонія душі, тіла та розуму, служіння Богові та Україні.

Отже, український ідеал – це здорова, культурна, щаслива людина з багатогранними знаннями та високими духовно-моральними й інтелектуальними якостями, патріотичними почуттями й працьовитістю, національною і людською гідністю.

Щодо основних компонентів ідеальної сфери особистості можна давати різноманітні творчі завдання, пов'язані з розкриттям змісту образу-персонажа та з формуванням умінь його аналізу. Вони, зокрема, можуть мати такий характер:

1. Визначити ідеальну сферу особистості образу-персонажа. Носієм яких компонентів ідеальної сфери є образ-персонаж?

2. Що особливо цінує образ-персонаж у собі і людях?

3. Які суспільні ідеали образу-персонажа?

4. Визначити рівень розуміння ідеалу образом-персонажем.

5. Як проявляється ідеальна сфера особистості в діях, справах, думках та помислах образу-персонажа? Доведіть конкретними прикладами і фактами.

6. Визначити комплекс ролей суспільного життя в образі-персонажі (громадянин, трудівник, громадський діяч, сім'янин, товариш).

7. Громадська позиція, обов'язок і відповідальність перед суспільством в образі-персонажі.

8. Трудова позиція, ставлення до праці, трудові вміння в образі-персонажі історичного літературного твору.

9. Громадська спрямованість, участь у громадському житті образу-персонажу історичного літературного твору.

10. Історичний образ-персонаж як сім'янин.

11. Розуміння іншої людини, співчуття, жалісність, поступливість, подільчивість, допомога іншим, творення добра для людей в образі-персонажі.

12. Ідеальне в образі-персонажі, життєвий ідеал образу-персонажа. Заключним етапом у творчій роботі майбутніх філологів може бути складання розгорнутої характеристики образу-персонажа "Виховний ідеал українського народу й історичний образ-персонаж" на основі порівняння основних компонентів виховного ідеалу українського народу з визначною ідеальною сферою особистості образу-персонажа за схемою:

Основні компоненти виховного ідеалу українського народу	Компоненти українського виховного ідеалу в образі-персонажі
Вказуємо вище згадані компоненти	Підтвердження цитатами з твору

Загальнолюдський аспект у формуванні умінь аналізу образів-персонажів ми пов'язуємо із з'ясуванням загальнолюдських норм життєдіяльності та з моральним кодексом народу.

Загальнолюдські норми життєдіяльності – це основа духовної культури суспільства, це надбання всього людства, міра загальнолюдського в людині, це результат розвитку духовної і матеріальної культури. До системи загальнолюдських норм життєдіяльності належать такі: добро, людське братство, справедливість, любов до Батьківщини, готовність до її захисту, людська гідність, гуманність, моральна і фізична сила, злагода, любов до миру, відповідальність за долю людства, свідомість, елементарне мислення. А основами системи загальнолюдських норм життєдіяльності є людина як центр історичного процесу, життя, родина, вітчизна, діти.

Виходячи з системи загальнолюдських норм життєдіяльності та її основ, майбутнім філологам пропонуємо ряд завдань пошуково-творчого плану, які забезпечують не тільки високий рівень самостійної творчої діяльності, особистісне ставлення до історичного образу-персонажа, а й формування уміння аналізу образу-персонажа:

1. Які загальнолюдські норми життєдіяльності визначають життєвий шлях образу-персонажа?

2. Охарактеризуйте ставлення образу-персонажа до людей, до батьківщини, до своєї родини, до дітей.

3. Визначити життєву позицію образу-персонажа на основі аналізу його дій та вчинків. Підтвердити це прикладами з твору.

4. Написати роботи дослідницько-творчого характеру (реферат, курсова), з подальшим виходом на наукове дослідження "Історичний образ-персонаж (конкретний образ) – носій загальнолюдських норм життєдіяльності".

Важливою сферою буття історичного образу-персонажа, поряд з ідейною, естетичною, філософською, є сфера моральна. У процесі формування вмінь аналізу образу-персонажа необхідно враховувати його стійкі моральні якості, потреби, почуття, навички, звички поведінки, засвоєні ідеали, норми, принципи моралі, практичну діяльність морального спрямування.

У практичній роботі орієнтуємось на мораль як систему поглядів і уявлень, норм і оцінок, ставлення до навколишнього, як одну з форм суспільної свідомості. Питання аналізу образу-персонажа історичного літературного твору та формування вмінь його аналізувати пов'язуємо з постановкою запитань і завдань творчого плану, виходячи із важливих компонентів змісту національної моралі: національна самосвідомість, любов до рідної землі, до свого народу, готовність до праці в ім'я Батьківщини, усвідомлення етнічної спільності, національних цінностей, патріотизм, національна гідність і гордість, вірність Україні, волелюбність, національно-політичне та громадське державне самоусвідомлення, загальнолюдські абсолютні вічні моральні цінності (доброта, правда, любов, чесність, краса, мудрість, справедливість), національні цінності (патріотизм, почуття національної гідності, історична пам'ять), громадянські цінності (поняття прав, свобод, поняття обов'язку перед іншими людьми, повага до закону), сімейні цінності (здорові стосунки, подружня вірність, піклування про дітей, пам'ять про пращурів, знання родоводу), цінності особистого життя (риси характеру, поведінка, господарність, стиль життя, вподобання, манери, звички, суспільні орієнтації, ставлення до людей, батьків, друзів, життєва спрямованість).

Наприклад, можна запропонувати такі завдання:

1. Визначити суттєві складники кодексу народної моралі в історичному образі-персонажі за розгорнутим планом-схемою моральної характеристики:

Епізоди	Моральні цінності	Цитати з літературного твору

2. Національні моральні цінності в історичному образі-персонажі.

3. Загальнолюдські абсолютні вічні моральні цінності в історичному образі-персонажі.

4. Громадянські моральні цінності в історичному персонажі.

5. Сімейні моральні цінності в історичному образі-персонажі.

6. Моральні цінності особистого життя в історичному образі-персонажі.

Творчі завдання 2 – 6 також виконуються за вище згаданою схемою моральної характеристики образу-персонажа.

Оскільки в історичних образах-персонажах рельєфно, найбільш конкретно опредмечена реальна дійсність, виражена психологія народу, його характер, світогляд, філософія, мораль, формування умінь аналізу історичних образів-персонажів ми пов'язуємо з творчими завданнями інтегративного характеру, які спрямовані на з'ясування національної характеристики образу-персонажа, його національного колориту, його ментальної основи.

Адже саме "... у літературному образі письменник втілює найбільш суттєві особливості свого народу, відображає його політичний лад і соціальний стан, його культуру і побут, його психологію і національну вдачу" [3, 16].

Основою з’ясування національної характеристики історичного образу-персонажа можуть бути компоненти духовного світу особистості українця: національна психологія (психологія господаря, хлібороба, захисника прав особистості і державної незалежності, духовної спадщини народу); національний характер і темперамент (правдошукання, гостинність, щедрість, ласкавість, талановитість, ніжність, ліризм, волелюбність, душевне багатство); національний спосіб мислення; народна мораль та етика; народна естетика (краса поведінки, привабливий стиль життя, доброзичливе ставлення до людей та ін.); народна правосвідомість (життя за законами добра і краси, правди, справедливості, гідності, милосердя); національна філософія (самобутня система ідей, поглядів на природу, суспільство, Всесвіт, на духовний світ людини, проблему долі тощо); національний світогляд (система поглядів, переконань, ідеалів, яка складає основу національної духовності); національна ідеологія (ідейне багатство нації, система філософських, політичних, правових, економічних, моральних, естетичних, релігійних ідей, поглядів, переконань); національна свідомість та самосвідомість (відчуття усвідомлення гордості за приналежність до української нації). Зазначене можна відобразити такою схемою, яку варто використовувати під час аналізу історичних образів-персонажів:

Національний світогляд		Національна ідеологія
Народна мораль та етика		Народна естетика
Національна філософія	Історичний образ-персонаж	Народна самосвідомість
Національний спосіб мислення		Національний характер і темперамент
Національна психологія		Національна свідомість і самосвідомість

Це можуть бути такі завдання:

1. Дослідити, які з компонентів духовного світу українця найяскравіше проявляються в історичному образі-персонажі?

2. Скласти розгорнуту національну характеристику історичного образу-персонажа.

3. Охарактеризувати погляди, переконання, ідеали образу-персонажа.

4. Визначити ідейне багатство та ідейну функцію (суспільне обличчя) образу-персонажа.

5. Охарактеризувати стиль життя образу-персонажа.

6. З'ясувати, за якими законами живе образ-персонаж?

7.Скласти психологічну характеристику образу-персонажа.

8. Розкрити, як образ-персонаж усвідомлює свою національну приналежність?

9. Визначити, чи є образ-персонаж носієм найвищих моральних та етичних надбань українського народу?

Необхідною умовою виконання творчих завдань є доказовість, показ дій, вчинків образу-персонажа, оцінні судження, уміння виділити основні проблеми, поставлені в цьому образі-персонажі письменником, на основі змісту конкретного літературного твору.

Загальнолюдський і національний аспекти формування умінь аналізу історичного образу-персонажа немислимий без історико-функціонального аспекту, мета якого показати, як вписується історичний літературний твір та історичні образи-персонажі в нові епохи.

Уміння висвітлити життєву історію образу-персонажа літературних творів історичної тематики, дати йому вичерпну характеристику в світлі основних питань його епохи, оживити і олюднити його, з'ясувати і показати його роль та значення в умовах відродження й розвитку української духовності в умовах сьогодення – важливі компоненти, які визначають педагогічну та методичну майстерність вчителя-словесника.

ЛІТЕРАТУРА

1. Астаф'єв О.Г. Ліричний образ: типове і загальнолюдське / О.Г.Астаф'єв // Слово і час. – 1990. – № 9. – С. 3-12.
2. Бондаренко Ю.І., Пасічник Є.А. Школа: Проблема ментальності та національної свідомості / Ю.І.Бондаренко, Є.А.Пасічник // Слово і час. – 1993. – № 6. – С. 70-77.
3. Бровко І.Б., Коцюбинська М.Х., Сидоренко Г.К. Аналіз літературного твору: Посібник для вчителя / І.Б.Бровко, М.Х.Коцюбинська, Г.К.Сидоренко. – К.: Радянська школа, 1959. – 68 с.
4. Зайченко І.В. Педагогіка: [Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / І.В.Зайченко. – Чернігів: ЧДПУ ім. Т.Г.Шевченка, 2003. – 528 с.
5. Концепція національного виховання. Схвалена всеукраїнською педагогічною радою працівників освіти 30 червня 1994 року // Рідна школа. – 1995. – № 6. – С. 18-25.
6. Ягупов В.В. Педагогіка: [Навчальний посібник] / В.В.Ягупов. – К.: Либідь, 2003. – 560 с.

УДК 821.161.2-311.6.09: 94-058.229

ХУДОЖНЄ МОДЕЛЮВАННЯ КОЗАЦЬКОГО ЖИТТЯ В ІСТОРИЧНИХ РОМАНАХ 50-60-Х РР. XX СТ. (НА ПРИКЛАДАХ ТВОРІВ І.ЛЕ "ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ", П.ПАНЧА "ГОМОНІЛА УКРАЇНА", Р.ІВАНИЧУКА "МАЛЬВИ")

Даниленко Л.В., здобувач

Запорізький національний університет

У статті розглядається художнє осмислення традицій і звичаїв військового та повсякденного життя козацтва, особливості характеротворення образів запорожців у романах І.Ле "Хмельницький", П.Панча "Гомоніла Україна", Р.Іваничука "Мальви".

Ключові слова: портрет, інтерпретація, ментальність, психологізм, козацтво.

Даниленко Л.В. ХУДОЖЕСТВЕННОЕ МОДЕЛИРОВАНИЕ ЖИЗНИ КАЗАКОВ В ИСТОРИЧЕСКИХ РОМАНАХ 50-60-х гг. XX в. (НА ПРИМЕРЕ ПРОИЗВЕДЕНИЙ И.ЛЕ "ХМЕЛЬНИЦКИЙ", П.ПАНЧА "КЛОКОТАЛА УКРАИНА", Р.ИВАНИЧУКА "МАЛЬВЫ") / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье рассматривается художественное осмысление традиций и обычаев военной и повседневной жизни казачества, особенности создания образов запорожцев в романах И.Ле "Хмельницкий", П.Панча "Клокотала Украина", Р.Иваничука "Мальвы".

Ключевые слова: портрет, интерпретация, ментальность, психологизм, казачество.

Danylenko L.V. THE ARTISTIC INTERPRETATION OF COSSACK'S LIFE IN THE YISTORICAL LITERATURE WORKS OF THE 20 CENTURY BY USING NOVEL "KHMELNITSKY" BY I.LE, "UKRAINE WAS TALKING" BY P.PANCH AND "MALLOW" BY R.IVANYCHUK / Zaporizhzhya National University, Ukraine.

The artistic interpretation of the traditions and customs of Cossack's life, the particular features of the creating process of Cossack's images in novel "Khmelnitsky" by I.Le, "Ukraine was talking" by P.Panch, and "Mallow" by R.Ivanychuk are analyzed in the article.

Key words: artistic portrait, interpretation, mentality, spirituality, Cossacks.